

Nie każda praca jest dla kobiety

Jestem w początkowych miesiącach ciąży i czuję się dobrze. Mąż jednak przekonuje mnie, że ze względu na rodzaj pracy (jestem ekspedientka) powinnam pójść na zwolnienie lekarskie. Nie chcę siedzieć w domu, ale ciekawi mnie, jakich prac nie wolno mi wykonywać – pisze pani Weronika.

Renata Żaczek
dgp@infor.pl

Prawo chroni nie tylko pracownice w ciąży, karmiące piersią lub wychowujące małe dzieci. Pracodawcy nie mogą zatrudniać kobiet przy pracach szczególnie uciążliwych lub szkodliwych dla zdrowia nawet za ich zgodą lub na ich żądanie. Prace wzbronione wszystkim paniom dzielą się na dwie grupy: związane z wysiłkiem fizycznym i transportem ładunków oraz z wymuszoną pozycją ciała i prace pod ziemią.

Maksymalna waga przedmiotu podczas ręcznego podnoszenia i przenoszenia nie może przekraczać 12 kg przy pracy stałej i 20 kg przy pracy dorywczej (do czterech razy na godzinę w czasie zmiany roboczej). Przy ręcznym przenoszeniu ciężarów pod górę (schody, pochylnie) kobieta może dźwigać nie więcej niż 8 kg, przy pracy dorywczej – 15 kg. Wzbronione jest m.in. przewożenie ciężarów o masie przekraczającej: 50 kg przy przewożeniu na taczkach jednokołowych lub 80 kg przy przewożeniu na taczkach 2-, 3- i 4-kołowych i 300 kg przy przewożeniu na wózkach po szynach. Do zakazanych prac należą nadal, mimo kontrowersji, te wykonywane pod ziemią z wyjątkami dotyczącymi m.in. pracy w służbie zdrowia, w okresie studiów lub pracy dorywczej.

Jeszcze więcej ograniczeń dotyczy pracy kobiet w ciąży

UWAGA : Pracodawca może rozszerzyć katalog zakazów w wewnętrznym regulaminie o dodatkowe prace, jakich nie powinna wykonywać kobieta w ciąży i w okresie karmienia piersią

i matek karmiących. Pracodawca zatrudniający pracownicę w ciąży lub karmiącą piersią przy zabronionych pracach jest obowiązany przenieść ją do innej, a jeśli to niemożliwe, zwolnić z obowiązku świadczenia pracy na ten okres, wypłacając dotychczasowe wynagrodzenie.

I tak dopuszczalny ciężar, który ręcznie, np. z magazynu, może przenosić pracownica w ciąży, nie może przekraczać 3 kg (praca stała) lub 5 kg (praca dorywcza). Nie może ona pracować w pozycji wymuszonej, tzn. bez możliwości zmiany pozycji zgodnie z jej odczuciami i upodobaniami, jak również w stojącej łącznie przez ponad trzy godziny w czasie zmiany roboczej.

Do prac szczególnie uciążliwych lub szkodliwych dla zdrowia dla kobiet w ciąży zalicza się wszystkie wykonywane w warunkach narażenia na hałas o określonych wielkościach i prace na wysokości. Te ostatnie przyszłe matki mogą wykonywać wyłącznie na stałych galeriach, pomostach, podestach i innych stałych podwyższeniach całkowicie zabezpieczonych przed upadkiem.

Zakazane jest wchodzenie i schodzenie po drabinach i kłamrach, a także prace w wykopach i w otwartych

zbiornikach. Kobiety w ciąży i w okresie karmienia nie mogą pracować m.in. w mikroklimacie zimnym, gorącym i zmiennym, a także wykonywać prac wymagających kontaktu ze szkodliwymi czynnikami biologicznymi lub przy promieniowaniu jonizującym (na podstawie określonych

norm). Matka i przyszła matka nie mogą mieć także kontaktu z wirusem zapalenia wątroby typu B, ospy wietrznej i półpaśca, różyczki, HIV i cytomegalii, pałeczką listerioidy, toksoplazmozą, nie wolno im też pracować przy obsłudze zwierząt dotkniętych chorobami zakaźnymi i inwazyjnymi. Nie mogą także wykonywać pracy nurka oraz prac w warunkach podwyższonego lub obniżonego ciśnienia.

Do katalogu wyłączeń należą jeszcze prace groźące ciężkimi urazami fizycznymi i psychicznymi, np. przy taśmie, przy gaszeniu pożarów, w akcjach ratownictwa chemicznego, przy usuwaniu skutków awarii, prace z materiałami wybuchowymi i przy uboju zwierząt hodowlanych.

Podstawa prawna

Art. 176 ustawy z 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (t.j. Dz.U. z 1998 r. nr 21, poz. 94 ze zm.). Wykaz prac wzbronionych kobietom zawarty w rozporządzeniu Rady Ministrów z 10 września 1996 r. w sprawie wykazu prac szczególnie uciążliwych lub szkodliwych dla zdrowia kobiet (Dz.U. nr 114, poz. 545 ze zm.).

PORADA EKSPERTA

PIOTR WOJCIECHOWSKI

advokat, Kancelaria Raczkowski i Wspólnicy

Jedną z podstawowych przyczyn wprowadzenia wykazu prac szczególnie uciążliwych lub szkodliwych dla zdrowia kobiet, których wykonywanie przez kobiety jest zabronione, związana jest z biologicznymi różnicami między kobietą a mężczyzną, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony ciąży i macierzyństwa. Konstrukcja katalogu prac wzbronionych kobietom opiera się na precyzyjnym określeniu rodzajów czynników szkodliwych dla zdrowia (uciążliwych i niebezpiecznych), przed których działaniem należy kobiety chronić. I tak z czysto praktycznego punktu widzenia nie ma wśród prac zakazanych np. prac biurowych, gdzie wysiłek fizyczny jest umiarkowany i stosunkowo jednostajny, chociaż w przypadku tych właśnie prac przykładem powszechnego ograniczenia jest kontakt pracownicy będącej w ciąży z monitorem ekranowym, który nie może być dłuższy niż cztery godziny. Po takiej dawce kontaktu z monitorem pracodawca zobowiązany jest do przeniesienia kobiety w ciąży do innej pracy, bez komputera. Z kolei tam, gdzie wysiłek fizyczny jest wzmożony i mógłby bezpośrednio zagrozić zdrowiu kobiety lub jej potomstwu, prac takich po prostu się zakazuje. Zakazuje się także m.in. pracy w godzinach nadliczbowych i w porze nocnej, prac w równoważnych systemach czasu pracy w wymiarze powyżej ośmiu godzin czy delegowania poza stałe miejsce wykonywanej pracy bez zgody pracownicy. Natomiast kobiety opiekującej się dzieckiem w wieku do czterech lat nie wolno bez jej zgody zatrudniać w godzinach nadliczbowych ani w porze nocnej, jak również delegować poza stałe miejsce pracy. Jeśli pracodawca nie odsunął ciężarnej lub karmiącej dziecko kobiety od zakazanej pracy, która mogłaby ją narazić na utratę życia lub zdrowia, może ona odmówić wykonania tej pracy, np. faktycznie jej zaprzestając. Oczywiście dobrze jest dla celów dowodowych sporządzić pisemną informację o odmowie przystąpienia do takiej pracy i wręczyć ją pracodawcy w taki sposób, aby mógł zapoznać się z jego treścią i aby niewykonywanie pracy przez pracownicę nie mogło być potraktowane jako porzucenie pracy. Nieprzestrzeganie przepisów o zakazie pracy kobiet grozi wszystkimi możliwymi sankcjami znanymi z prawa pracy. Praktyki takie stanowią wykroczenie przeciwko prawom pracownika zagrożone grzywną do 30 tys. zł. Inspektor pracy, stwierdzając dopuszczenie do pracy kobiet wbrew wyraźnym zakazom ustawowym, może również wydać nakaz natychmiastowego odsunięcia takiej pracownicy od wykonywanej pracy. Działania takie mogłyby stać się także przedmiotem postępowania prawnokarnego w zakresie podejrzenia popełnienia przestępstwa z art. 218 par. 1a kodeksu karnego, polegającego na złośliwym lub uporczywym naruszeniu praw pracownika wynikających ze stosunku pracy.

SHUTTERSTOCK